

Н. М. Сембай, аспірантка Інституту адміністрування,
державного управління та професійного розвитку
Національного університету «Львівська політехніка»

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ: МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті визначено, що державне управління процесом підготовки спеціалістів в харчовій промисловості є складним і багатограним, що вимагає співпраці між урядом, освітніми установами, галузевими організаціями та промисловістю. Охарактеризовано методи та механізми для підвищення результативності харчової промисловості, які формують основу для забезпечення якості продукції та підвищення довіри споживачів. В цьому контексті було обґрунтовано механізми державного регулювання та визначено їх ключові завдання для відповідності потребам галузі у підготовці кадрів. Проведений аналіз інструментів державного управління щодо підготовки кадрів в харчовій промисловості. Ролі та ефективність різних механізмів, таких як нормативно-правові, адміністративні, бюджетні, організаційні та інформаційні, були визначені в цій системі з метою з'ясування їхнього внеску у розвиток даної галузі. Визначені потреби у поліпшенні механізмів державного регулювання підготовки кадрів в харчовій промисловості. Проведено аналіз нормативно-правової бази, що стосується цього напрямку, а також оцінено ефективність адміністративного механізму з фокусом на контролі якості. Визначені потреби у збільшенні бюджетного фінансування, підтримки співпраці між освітніми та науковими установами і поліпшенні доступу до ринкової інформації. Основний акцент було зроблено на необхідності постійного адаптування та оновлення механізмів у відповідь на зміни в галузі. Доведено, що для забезпечення ефективної роботи системи державного регулювання у справі підготовки спеціалістів для харчової промисловості потрібно вдосконалити законодавчу базу, яка визначає правила та вимоги щодо підготовки кадрів для цієї сфери. Також важливо підсилити ефективність адміністративного контролю, зокрема, підвищити рівень нагляду за якістю підготовки фахівців. Встановлено, що на сьогодні є необхідність збільшити обсяги фінансування з державного бюджету, спрямованого на підготовку кадрів для харчової промисловості. Окрім цього, покращення інформаційного механізму є важливим завданням, і це може бути досягнуто через забезпечення доступу до інформації про потреби ринку праці в спеціалістах для харчової промисловості.

Ключові слова: харчова промисловість, кадрова політика, зайнятість населення, національна економіка, державне регулювання.

N. M. Sembay. Personnel training and specifics of its application in the food industry: mechanisms of state regulation

The article determines that the state management of the process of specialist training in the food industry is complex and multifaceted, requiring cooperation between the government, educational institutions, sectoral organizations, and industry. The methods and mechanisms for improving the efficiency of the food industry, which form the basis for ensuring product quality and increasing consumer confidence, are characterized. In this context, the article substantiates the mechanisms of state regulation and identifies their key tasks in meeting the industry's personnel training needs. Public administration tools for personnel training in the food industry are analyzed. The role and efficiency of various mechanisms, such as regulatory, administrative, budgetary, organizational, and informational, are identified in this framework to determine their contribution to the development of the industry. The need for improving the mechanisms of state regulation of personnel training in the food industry is emphasized. The article analyzes the legal framework related to this area and assesses the efficiency of the administrative mechanism with a focus on quality control. The needs for increased budget funding, support for cooperation between educational and research institutions, and improved access to market information are identified. The main emphasis is placed on the need to constantly adapt and update the mechanisms in response to changes in the industry. The article proves that the legislative framework that defines the rules and requirements for training in this area should be improved in order to ensure the efficient operation of the system of state regulation in the field of specialist training for the food industry. It is also important to increase the efficiency of administrative control, in particular, to raise the level of supervision over the quality of training. The article reveals that today, there is a need to increase the amount of funding from the state budget for personnel training in the food industry. Moreover, the improvement of the informational mechanism is an important task, and this can be achieved by providing access to information on the labor market's needs for specialists in the food industry.

Key words: food industry, personnel policy, employment of the population, national economy, state regulation.

Постановка проблеми. Дослідження в галузі харчової промисловості і механізмів її регулювання є актуальними, адже вона відіграє значну роль серед економічних галузей та включає понад сорок різноманітних галузей виробництва. Постійний розвиток харчової промисловості потребує необхідності вдосконалення системи підготовки кадрів, контролю якості, інноваційних методів виробництва та забезпечення безпеки харчових продуктів. Аналіз господарської сфери дозволяє ідентифікувати сильні та слабкі сторони галузі, виявляти нові тенденції та можливості для покращання.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями діяльності харчової промисловості чи питань кадрового забезпечення цієї галузі в контексті стратегічної сфери національної економіки розкривали в своїх дослідженнях такі науковці, як: О. Ципліньська [1], О. Коваленко, С. Бугаєнко [2], Н. Попадинець [3-4], В. Зимовець [5], О. Кушніренко, Б. Соболев [6], О. Кулик [7], О. Котляренко [8], М. Біль [9], М. Ковальчук [10] та ін. Однак до кінця не розкрито тематики механізмів державного регулювання в сучасних умовах

Метою статті є обґрунтування застосування механізмів державного регулювання щодо підготовки кадрів в харчовій промисловості.

Основні результати дослідження. Сучасні механізми регулювання підготовки кадрів харчової промисловості допомагають удосконалювати навчальні програми, методики та підходи до навчання, враховуючи потреби галузі та сучасні вимоги. Вони сприяють розвитку нових професійних стандартів, визначенню компетенцій та критеріїв оцінки кваліфікацій працівників, що відповідають потребам ринку праці. Зокрема, О. Ципліньська [1] виявила, що ці механізми повинні враховувати особливості галузі, такі як високі вимоги до якості та безпеки харчової продукції, швидкі темпи розвитку технологій у харчовій промисловості та необхідність підготовки кадрів, які відповідають міжнародним стандартам.

Крім того, правильний вибір механізмів регулювання підготовки кадрів дає змогу оцінювати ефективність і результативність існуючих політик та програм у галузі, що дозволяє здійснювати коригування, вдосконалення та впровадження нових підходів для підтримки розвитку харчової промисловості, сприяє встановленню міжнародних стандартів та співпраці з іншими країнами та обміну досвідом, трансферу технологій та підвищенню конкурентоспроможності у глобальному масштабі.

Необхідність застосування механізмів регулювання підготовки кадрів харчової промисловості полягає в їхньому потенціалі покращити ефективність та сталість харчової промисловості, забезпечити високу якість продукції та безпеку харчових продуктів, прискорити інноваційні процеси і підвищити конкурентоспроможність галузі. Враховуючи швидкий технологічний розвиток, зростаючі вимоги споживачів та змінні ринкові умови, дослідження механізмів регулювання підготовки кадрів стає важливим для адаптації галузі до змін, виявлення потреб в кваліфікованих працівниках та розробки відповідних стратегій.

Харчова промисловість має пряий вплив на здоров'я та добробут населення, екологічну стійкість та соціальну справедливість. І тільки правильний підбір механізмів підготовки кадрів сприяють забезпеченню розуміння цих впливів і розробці політик, що сприяють сталому розвитку галузі та забезпеченню збалансованого впливу на суспільство.

Система використання різних механізмів державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості має велику актуальність з кількох причин:

1. розвиток галузі: харчова промисловість є важливою складовою економіки багатьох країн і має значний потенціал для розвитку, що у свою чергу допомагає зрозуміти потреби галузі в кваліфікованих працівниках та розробити ефективні стратегії їх набуття;

2. забезпечення якості: правильна регуляція підготовки кадрів є ключовим фактором для забезпечення якості продукції та безпеки харчових товарів, що сприятиме вдосконаленню стандартів і вимог до кваліфікації працівників, а також розробці ефективних механізмів контролю та моніторингу;

3. глобалізація: в умовах глобалізації харчової промисловості важливо мати висококваліфіковану робочу силу, яка відповідає міжнародним стандартам і вимогам – це допоможе виявити гармонізаційні можливості та вирішити проблеми, пов'язані з міжнародною взаємодією і визнанням кваліфікацій;

4. розвиток інновацій: харчова промисловість швидко змінюється під впливом нових технологій, трендів та сприяє впровадженню інноваційних методів навчання та розвитку нових підходів до підготовки фахівців у харчовій промисловості. Вони дозволяють ідентифікувати потреби галузі у висококваліфікованих кадрах і аналізувати сучасні тенденції і виклики, з якими стикається галузь. Відбувається розробка ефективних методик оцінки компетенцій, створення програм навчання, адаптованих до потреб ринку праці. Вони також допомагають визначити оптимальні шляхи підтримки розвитку кар'єри фахівців у харчовій промисловості, включаючи програми стажування, підвищення кваліфікації та професійного росту. Завжди виступають важливим інструментом для розвитку і модернізації харчової промисловості, забезпечуючи її конкурентоспроможність і стійкий розвиток у глобальному контексті.

Дослідження механізмів державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості має декілька важливих цілей (рис. 1). Ці дослідження також можуть слугувати основою для консультацій із зацікавленими сторонами та експертами галузі, сприяючи формуванню колективної взаємодії та співпраці для досягнення спільних цілей у підготовці кадрів харчової промисловості.

При вибудуванні системи механізмів державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості виокремлено нормативно-правовий, адміністративний, бюджетний, організаційний та інформаційний. Доцільно обґрунтувати необхідність застосування кожного з них.

Нормативно-правовий механізм державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості являє собою сукупністю правових актів, які встановлюють порядок, умови та вимоги до підготовки кадрів для цієї

галузі та спрямований на забезпечення потреб підприємств харчової промисловості у кваліфікованих кадрах, підвищення якості підготовки та конкурентоспроможності фахівців.

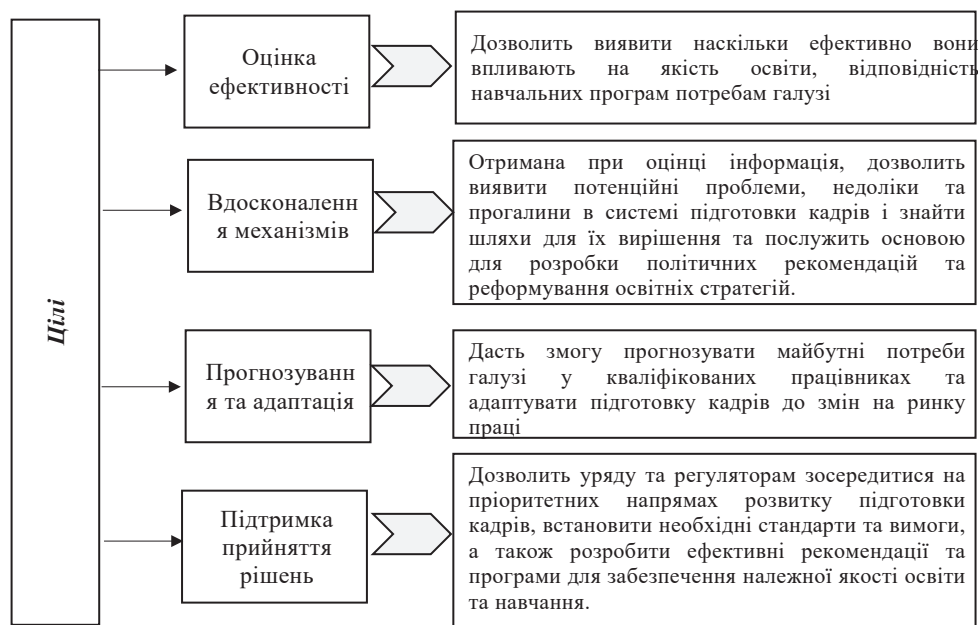

Рис. 1. Основні цілі дослідження механізмів державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості

Джерело: сформовано автором

Досліджуваний механізм включає в себе закони та нормативно-правові акти, які встановлюють загальні вимоги до підготовки кадрів, програми і стандарти освіти, які регламентують зміст і обсяги підготовки, а також систему контролю якості підготовки, яка забезпечує відповідність до умов ринку праці.

Прикладом нормативно-правового регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості є Закон України «Про освіту» [11]. Цей Закон визначає загальні принципи та напрями розвитку освіти в Україні, зокрема, передбачає:

- забезпечення доступності освіти для всіх громадян України;
- впровадження європейських стандартів освіти;
- залучення підприємств до підготовки кадрів.

Доречно запропонувати конкретні заходи, які можуть бути реалізовані в рамках нормативно-правового механізму державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості:

- запровадження системи дуальної освіти, яка поєднує навчання в закладах освіти з практикою на підприємствах.
- створення системи професійного навчання для працівників харчової промисловості.
- розвиток системи підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.
- впровадження системи моніторингу ринку праці харчової промисловості.

Важливою складовою нормативно-правового механізму є контроль та моніторинг при підготовці кадрів у харчовій промисловості. Сюди віднесемо інспекції, акредитацію та оцінку якості, звітність та облік, санкції та відповідальність. Державні органи можуть проводити регулярні інспекції навчальних закладів та програм, щоб перевірити їх відповідність встановленим вимогам. Інспектори оцінюють якість освіти, виконання програм, наявність необхідного обладнання та матеріалів, а також дотримання інших норм і стандартів. Також органи державної влади можуть встановлювати процедури акредитації та оцінки якості навчальних закладів та програм. Ці процедури включають оцінку відповідності стандартам, перевірку документації, проведення експертизи, а також здійснення аудитів та оцінку здібностей педагогічних кадрів. Державні органи можуть вимагати від навчальних закладів та програм звітності про свою діяльність. Це може включати подання інформації про кількість студентів, кваліфікацію випускників, роботу викладачів, матеріально-технічну базу та інші важливі показники. Державні органи можуть застосовувати санкції та встановлювати відповідальність за порушення встановлених вимог, що включає позбавлення ліцензії, відкликання акредитації, накладання фінансових штрафів, призупинення діяльності та інші заходи, спрямовані на примусове виконання вимог та відповідальність за порушення законодавства. Застосування таких санкцій має на меті забезпечити додержання встановлених стандартів та покращення

якості підготовки кадрів у харчовій промисловості. Державні органи також можуть проводити регулярні перевірки, аудити та оцінки, а також співпрацювати з іншими зацікавленими сторонами для забезпечення ефективного контролю та впровадження вимог щодо підготовки кадрів у галузі харчової промисловості.

Адміністративний механізм державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості – це сукупність заходів, методів і процедур, що застосовуються органами державної влади для реалізації державних вимог до підготовки кадрів досліджуваної галузі (рис. 2).

Рис. 2. Компоненти адміністративного механізму державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості

Джерело: сформовано автором

Прикладом адміністративного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості є діяльність Міністерства освіти і науки України, що розробляє державну політику у сфері освіти, затверджує освітні програми та стандарти, а також здійснює контроль якості підготовки кадрів. В рамках даного механізму доцільно розробляти та впроваджувати державні програми підготовки кадрів для харчової промисловості, вдосконалювати системи моніторингу якості підготовки кадрів та сертифікації фахівців харчової промисловості.

Бюджетний механізм державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості включає систему заходів, яка передбачає використання бюджетних коштів для фінансування підготовки кадрів для цієї галузі. Він спрямований на забезпечення доступності освіти для всіх громадян України, підвищення якості підготовки та конкурентоспроможності фахівців, адже ринок праці галузі постійно змінюється, що вимагає від працівників здатності до адаптації до нових умов.

Міністерство освіти і науки України є основним органом бюджетного механізму, який фінансує підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів у державних навчальних закладах, а також надає гранти і субсидії для підготовки кадрів у приватних навчальних закладах.

Міністерство освіти і науки України виділяє кошти на підготовку кадрів для харчової промисловості у державних навчальних закладах, що спрямовуються на оплату праці викладачів, придбання обладнання та матеріалів, а також на проведення наукових досліджень.

Фінансування підготовки кадрів у приватному секторі здійснюється за рахунок коштів підприємств, приватних навчальних закладів та інших організацій. У цьому випадку держава може надавати гранти і субсидії для підтримки таких заходів.

Фінансування підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів здійснюється за рахунок коштів підприємств, навчальних закладів та самих працівників, проте доцільно державі надавати пільги та субсидії для підтримки таких заходів.

В рамках бюджетного механізму державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості доцільно запроваджувати систему державного замовлення на підготовку кадрів для харчової промисловості, здійснювати фінансування підготовки кадрів за дуальною системою, а також запроваджувати певні гранти і субсидії для підготовки кадрів у приватному секторі.

Сукупність заходів, спрямованих на забезпечення доступу до інформації про потреби ринку праці, державні вимоги до підготовки кадрів, а також результати підготовки кадрів формують інформаційний механізм державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості (рис 3), що спрямований на підвищення

ефективності державного регулювання підготовки кадрів, забезпечення їх відповідності потребам ринку праці та підвищення якості підготовки.

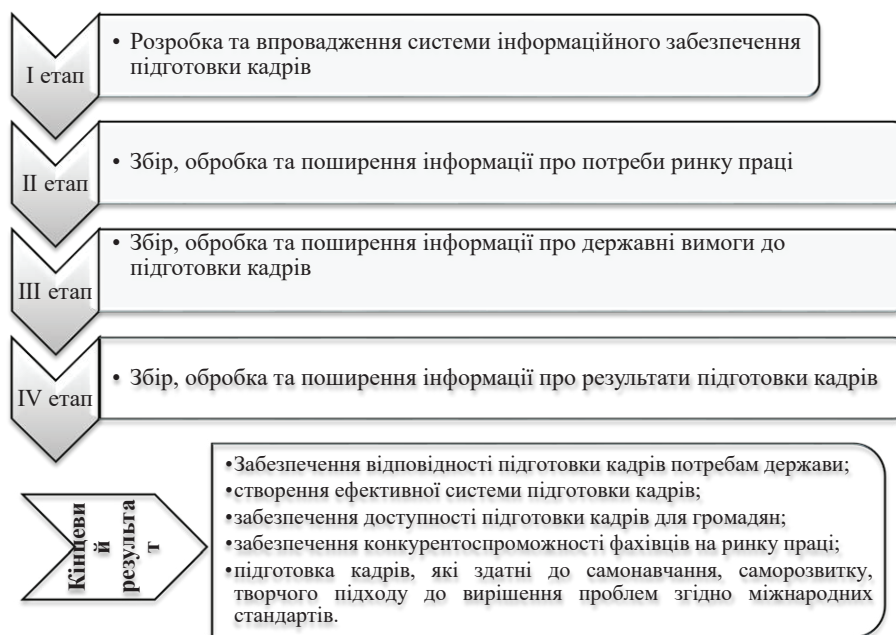

Рис. 3. Алгоритм реалізації інформаційного механізму

Джерело: сформовано автором

Прикладом застосування інформаційного механізму державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості є створення порталу «Вступ.Освіта.UA» [12]. Цей портал містить інформацію про всі навчальні заклади України, а також про освітні програми і стандарти, а також дозволяє абітурієнтам і студентам подавати заявки на вступ до навчальних закладів і проходження навчання. Для забезпечення ефективного державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості та сприяння розвитку галузі в рамках імплементації інформаційного механізму потрібно створити єдину інформаційну систему підготовки кадрів, розробити методику прогнозування потреб ринку праці в кадрах та впроваджувати систему моніторингу якості підготовки кадрів.

Доречно навести кілька прикладів того, як інформаційний механізм може бути використаний для підвищення ефективності державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості:

- Міністерство освіти і науки України може використовувати інформацію про потреби ринку праці для розробки державних програм підготовки кадрів;
- інформація про державні вимоги до підготовки кадрів підлягає використанню навчальними закладами для розробки освітніх програм і стандартів;
- підприємства харчової промисловості мають можливість використовувати інформацію про результати підготовки кадрів для оцінки якості підготовки фахівців.

Таким чином, інформаційний механізм є важливим елементом державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості та дозволяє забезпечити відповідність підготовки кадрів потребам ринку праці та підвищити ефективність державного регулювання.

Інтеграційні зміни, які відбуваються в Україні, створюють нові можливості для розвитку харчової промисловості [2-4]. Однак їх реалізація можлива за умови ефективного державного регулювання підготовки кадрів із застосуванням організаційного механізму, який забезпечує взаємодію всіх учасників процесу підготовки кадрів, включаючи навчальні заклади, підприємства харчової промисловості, державні органи, формує єдину систему підготовки кадрів, яка відповідає потребам галузі та оцінює якість підготовки кадрів.

Прикладом застосування організаційного механізму державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості є створення державних професійно-технічних навчальних закладів, які готують кадри для харчової промисловості, забезпечують високу якість підготовки кадрів, а також відповідають потребам галузі.

Державні професійно-технічні навчальні заклади, які готують кадри для харчової промисловості, мають ряд переваг перед іншими типами навчальних закладів. По-перше, вони мають достатню матеріально-технічну базу, яка дозволяє забезпечити високий рівень підготовки кадрів. По-друге, у них працюють висококваліфіковані викладачі, які мають досвід роботи в харчовій промисловості. По-третє, ці заклади тісно співпрацюють з підприємствами харчової промисловості, що дозволяє забезпечити відповідність підготовки кадрів потребам галузі.

Основним напрямками підготовки є: технологія виробництва харчових продуктів і напоїв; обладнання і технологія переробки сільськогосподарської продукції; контроль якості та безпеки харчових продуктів; готельно-ресторанна справа; харчова і переробна промисловість.

Випускники державних професійно-технічних навчальних закладів є конкурентоспроможними на ринку праці, мають високий рівень кваліфікації та професійної майстерності, а також здатні адаптуватися до нових умов.

Важливим елементом організаційного механізму є організація спеціальних навчальних програм і заходів, які спрямовані на забезпечення відповідності підготовки кадрів потребам галузі, а також на підвищення якості підготовки кадрів. Сюди віднесемо: розробку і запровадження нових освітніх програм, які відповідають потребам галузі; співпраця з підприємствами харчової промисловості для стажування і працевлаштування випускників; впровадження інноваційних технологій навчання; проведення олімпіад, конкурсів і інших заходів, спрямованих на розвиток професійних навичок і знань; впровадження віртуальної реальності і доповненої реальності в освітній процес.

Усі ці програми та заходи повинні бути розроблені з урахуванням потреб галузі, спрямовані лише на підвищення якості підготовки кадрів, доступними для широкого кола учасників та ефективними з точки зору витрат.

Реалізація спеціальних навчальних програм і заходів в рамках організаційного механізму державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості дозволить забезпечити ефективну підготовку кадрів для галузі, що сприятиме її розвитку.

Забезпечення відповідності підготовки кадрів потребам галузі можливе завдяки організації співпраці стейкхолдерів на різних рівнях та повинне орієнтуватися на ринкові принципи [5], оскільки механізми державного регулювання підготовки кадрів потребують удосконалення, зокрема, в частині узгодження інтересів держави, підприємств та навчальних закладів [6].

На національному рівні це може бути організовано в рамках таких органів та організацій, як:

- Міністерства освіти і науки України, яке відповідає за формування державної політики в галузі освіти, в тому числі в частині підготовки кадрів для харчової промисловості;
- Державної служби якості освіти України – допомагає закладам освіти підвищити її якість, сформувати довіру суспільства, гарантувати якість освіти;
- Асоціація підприємств харчової промисловості України, яка об'єднує підприємства харчової промисловості України, представляє їх інтереси перед органами державної влади та місцевого самоврядування.
- Української академії аграрних наук, що забезпечує проведення наукових досліджень у галузі харчової промисловості, підготовку наукових кадрів для цієї галузі.

На регіональному рівні співробітництва стейкхолдерів слід організувати з такими органами та організаціями, як:

- Департаменти освіти і науки обласних державних адміністрацій, які відповідають за формування державної політики в галузі освіти на регіональному рівні, в тому числі в частині підготовки кадрів для харчової промисловості;
- спілки підприємств харчової промисловості областей України, які у свою чергу об'єднують підприємства харчової промисловості областей України, представляють їх інтереси перед органами державної влади та місцевого самоврядування на регіональному рівні;
- територіальні відділення Української академії аграрних наук, що проводять наукові дослідження у галузі харчової промисловості на регіональному рівні, здійснюють підготовку наукових кадрів для цієї галузі на регіональному рівні.

На рівні навчальних закладів співпрацю стейкхолдерів потрібно організувати з:

- навчальними закладами, які готують кадри для харчової промисловості та відповідають за їх підготовку;
- підприємствами харчової промисловості, що забезпечують стажування та працевлаштування випускників навчальних закладів;
- професійними асоціаціями, котрі проводять сертифікацію фахівців харчової промисловості, сприяють їх професійному розвитку.

Для вдосконалення організації співпраці стейкхолдерів на різних рівнях в рамках організаційного механізму державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості доцільно запропонувати створити єдину платформу для такої взаємодії, яка дозволить координувати діяльність стейкхолдерів, обмінюватися інформацією та досвідом, а також спільно вирішувати проблеми, пов'язані з підготовкою кадрів для харчової промисловості. Слід наголосити про розробку механізмів фінансової підтримки співпраці стейкхолдерів для заохочення до співпраці та реалізації спільних проектів. Це дозволить вдосконалити взаємовідносини між стейкхолдерами на різних рівнях з метою підвищення якості підготовки кадрів для харчової промисловості.

У даному контексті набуває важливості створення спеціальних дорадчих установ при закладах освіти (наглядових рад), які можуть оцінювати якість освітніх програм, методів навчання, а також результатів навчання; надавати рекомендації щодо внесення змін до освітніх програм, щоб забезпечити їх відповідність потребам галузі.

В свою чергу, наглядові ради повинні включати представників різних стейкхолдерів, зокрема представників підприємств харчової промисловості, професійних асоціацій, органів державної влади та місцевого самоврядування. Діяльність наглядових рад повинна бути доступною громадськості з метою забезпечення відкритості і відповідальності, при цьому регулярно проводиться оцінка для забезпечення ефективного функціонування.

Наглядові ради можуть сприяти підвищенню якості підготовки кадрів, із врахуванням специфіки харчової промисловості, шляхом висунування пропозицій щодо включення в освітні програми нових курсів, які відповідають сучасним технологіям і тенденціям у харчовій промисловості, створення спільних програм стажування та працевлаштування для студентів і випускників. Все це слугуватиме важливим кроком на шляху до забезпечення ефективної підготовки кадрів для харчової промисловості.

На сьогодні надзвичайно важливою залишається стимуляція міжнародного співробітництва для участі в грантах, розвитку навчально-дослідницької інфраструктури в рамках організаційного механізму державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості. Для цього потрібно розробляти та реалізовувати міжнародні програми і проекти (обмін студентами і викладачами між навчальними закладами різних країн., розробка спільних навчальних програм і курсів, проведення спільних наукових досліджень) [7], надавати фінансову підтримку для імплементації міжнародних проектів [8] (грантів, стипендій або інших видів допомоги), запроваджувати заходи з підвищення обізнаності про можливості міжнародного співробітництва в галузі підготовки кадрів для харчової промисловості (проведення семінарів, конференцій та інших заходів).

Доцільно навести приклади того, як міжнародне співробітництво може бути використано для підвищення якості підготовки кадрів для харчової промисловості:

- навчальні заклади можуть брати участь в міжнародних програмах і проектах, щоб отримати доступ до новітніх навчальних матеріалів і методів навчання;
- підприємства можуть співпрацювати з навчальними закладами інших країн, щоб розробити спільні навчальні програми, які відповідають потребам галузі;
- професійні асоціації можуть співпрацювати з аналогічними організаціями інших країн, щоб обмінюватися інформацією про професійні стандарти та вимоги до фахівців.

Отже, міжнародна співпраця є важливим фактором розвитку галузі харчової промисловості. При цьому доцільно сформулювати усі виокремлені механізми державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості у систему (рис. 4).

Рис. 4. Система механізмів державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості

Джерело: сформовано автором

Реалізація описаних механізмів державного регулювання підготовки кадрів з харчової промисловості сприятиме задоволенню потреб підприємств галузі у кваліфікованих кадрах, підвищенню якості підготовки та конкурентоспроможності фахівців, розвитку галузі та економіки в цілому.

Зростання уваги до підготовки кадрів у харчовій промисловості і розвитку механізмів державного регулювання сприяє активному впровадженні інноваційних підходів [9-10] для підвищення якості освіти та навчання фахівців у цій галузі:

1. Створення індустріальних партнерств: необхідна інтеграція університетів і їхніх кафедр із наукою та бізнесом у реалізації інноваційних програм розвитку, а також відкриття представництв базових кафедр університетів на підприємствах (створення лабораторій спільно з галузевими науково-дослідними інститутами, інтеграція освіти та виробництва);

2. Розвиток центрів компетенцій, що надають професійне навчання, консультації та підтримку для фахівців, а також проводять дослідження та інноваційні проекти у галузі харчового виробництва.

3. Міжнародний обмін досвідом. Це дозволяє впроваджувати передові практики та стандарти з інших країн і сприяє зростанню якості підготовки фахівців. Форми міжнародного обміну досвідом можуть бути різними, зокрема:

- участь у міжнародних програмах і проектах;
- візити делегацій;
- проведення семінарів, конференцій та інших заходів;
- публікування статей та інших матеріалів.

Нагальним прикладом міжнародного обміну досвідом в рамках механізму державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості є участь України у програмі Erasmus+ [13], яка дозволяє студентам, викладачам та працівникам навчальних закладів брати участь у міжнародних обмінах.

4. Розвиток електронних платформ є одним із важливих інструментів у сфері підготовки кадрів для харчової промисловості. Ці платформи надають можливість доступу до навчальних матеріалів, онлайн-курсів та інших ресурсів з будь-якого місця та в будь-який час.

Електронні платформи дозволяють забезпечити широкий доступ до освітніх програм із харчової промисловості, незалежно від місця проживання чи розташування навчального закладу. Вони створюють можливості для самостійного навчання, розвитку навичок та отримання актуальної інформації про технології, стандарти та нові тренди у галузі, сприяють інтерактивному навчанню та спільноті фахівців, де студенти та професіонали можуть обмінюватися досвідом, задавати запитання та отримувати консультації. Це сприяє побудові мережі співробітників і партнерств у галузі харчової промисловості.

Електронні платформи також можуть включати електронну систему оцінювання, яка дозволяє відстежувати прогрес студентів та оцінювати їхні знання та вміння, що сприяє ефективнішому контролю якості навчання та оцінці підготовки кадрів.

Розвиток електронних платформ у галузі підготовки кадрів для харчової промисловості відкриває нові можливості для покращення якості освіти, підвищення професійних стандартів та забезпечення сталого розвитку галузі.

Усі ці механізми державного регулювання підготовки кадрів в харчовій промисловості мають на меті покращення якості освіти, забезпечення безпеки харчових продуктів та підвищення професійних стандартів у галузі. Вони сприяють формуванню висококваліфікованого кадрового потенціалу, розвитку інновацій, підтримці ефективності та конкурентоспроможності харчової промисловості.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи, можна сказати, що система державного управління у справі підготовки кадрів для харчової промисловості є складним та багатограним процесом, який передбачає співпрацю між державними органами, освітніми закладами, підприємствами та іншими зацікавленими сторонами. Для забезпечення ефективності цього процесу потрібно провести наступні заходи: спершу, удосконалити нормативно-правову базу, яка визначає правила та вимоги до підготовки кадрів для харчової промисловості; в подальшому, підвищити ефективність адміністративного механізму, зокрема, зробити більший акцент на контролі за якістю підготовки фахівців; також, збільшити обсяги фінансування з державного бюджету, спрямовані на підготовку кадрів для харчової промисловості; розвивати організаційний механізм, включаючи підтримку співпраці між навчальними закладами, підприємствами та науковими установами у цій галузі; а також покращити інформаційний механізм, забезпечивши доступ до даних про потреби ринку праці в кадрах для харчової промисловості. Додатково, важливо наголосити на постійному оновленні та адаптації механізмів державного регулювання у відповідь на зміни у самій галузі, що сприятиме її ефективному функціонуванню та сталому покращанню підготовки кадрів.

Список використаних джерел:

1. Ципліцька О. Механізми державного регулювання підготовки кадрів для харчової промисловості. Київ: НУХТ, 2021. 150 с.

2. Коваленко О. М., Бугаєнко С. А. Удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку інтеграційних процесів у харчовій галузі. *Ефективна економіка*. № 3, 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3584>
3. Попадинець Н.М. Використання стратегічного планування для забезпечення ефективної діяльності підприємств харчової промисловості. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 2(130). С. 82-85.
4. Попадинець Н. М. Стратегічне планування економічного розвитку підприємства харчової промисловості: зарубіжний досвід. *Сумський національний аграрний університет*. 2018. Випуск 4. С. 132-136.
5. Зимовець В. В., Шелудько Н. Сучасні тенденції розвитку механізмів державного регулювання підготовки кадрів для харчової промисловості. Харків: НУХТ, 2020. 120 с.
6. Кушніренко О. М., Соболев Б. В., Ципліцька О. Механізми державного регулювання підготовки кадрів в Україні. Київ: НАН України, 2022. 200 с.
7. Кулик О. О. Міжнародний досвід державного регулювання підготовки кадрів для харчової промисловості. Київ: НУХТ, 2022. 100 с.
8. Котляренко О. М. Фінансування підготовки кадрів для харчової промисловості в Україні: стан та перспективи. Київ: НУХТ, 2021. 120 с.
9. Біль М.М., Попадинець Н.М. Людський розвиток і мобільність населення крізь призму національних особливостей: соціоекономічний вимір та управлінський концепт. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2020. Випуск №2(142). С. 55-61.
10. Ковальчук М. В. Інноваційні підходи до підготовки кадрів для харчової промисловості. Київ: НУХТ, 2020. 150 с.
11. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
12. Офіційний сайт «Вступ.Освіта.УА». URL: <https://vstup.osvita.ua/>
13. Офіційний сайт Erasmus+. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>

References:

1. Tsyplits'ka, O. (2021). *Mekhanizmy derzhavnoho rehulyuvannya pidhotovky kadriv dlya kharchovoyi promyslovosti* [Mechanisms of state regulation of personnel training for the food industry]. NUHT. Kyiv 2021. 150 p. [in Ukrainian].
2. Kovalenko, O. M., Buhayenko, S. A. (2014). *Udoskonalennya orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu rozvytku intehratsiynykh protsesiv u kharchoviy haluzi* [Improvement of the organizational and economic mechanism of the development of integration processes in the food industry]. *Efficient economy*. 3, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3584> [in Ukrainian].
3. Popadynets, N. M. (2018). *Vykorystannya stratehichnoho planuvannya dlya zabezpechennya efektyvnoyi diyal'nosti pidpryyemstv kharchovoyi promyslovosti* [The use of strategic planning to ensure the efficient operation of food industry enterprises]. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*. № 2(130). P. 82-85 [in Ukrainian].
4. Popadynets, N. M. (2018). *Stratehichne planuvannya ekonomichnoho rozvytku pidpryyemstva kharchovoyi promyslovosti: zarubizhnyy dosvid* [Strategic planning of the economic development of a food industry enterprise: foreign experience]. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*. № 4. P.132-136. [in Ukrainian].
5. Zymovets, V. V., Sheludko, N. (2020). *Suchasni tendentsiyi rozvytku mekhanizmiv derzhavnoho rehulyuvannya pidhotovky kadriv dlya kharchovoyi promyslovosti* [Modern trends in the development of mechanisms of state regulation of personnel training for the food industry]. NUHT. Kharkiv. 120 p. [in Ukrainian].
6. Kushnirenko, O., Sobolyev, B., Tsyplits'ka, O. (2022). *Mekhanizmy derzhavnoho rehulyuvannya pidhotovky kadriv v Ukrayini* [Mechanisms of state regulation of personnel training in Ukraine]. NAS of Ukraine. Kyiv. 200 p. [in Ukrainian].
7. Kulyk, O. O. (2022). *Mizhnarodnyy dosvid derzhavnoho rehulyuvannya pidhotovky kadriv dlya kharchovoyi promyslovosti* [International experience of state regulation of personnel training for the food industry]. Kyiv: NUHT. 100 p. [in Ukrainian].
8. Kotlyarenko, O. M. (2021). *Finansuvannya pidhotovky kadriv dlya kharchovoyi promyslovosti v Ukrayini: stan ta perspektyvy* [Financing of personnel training for the food industry in Ukraine: status and prospects]. NUHT. Kyiv. 120 p. [in Ukrainian].
9. Bil, M. M., Popadynets, N. M. (2020). *Lyuds'kyu rozvytok i mobil'nist' naselelnya kriz' pryzmu natsional'nykh osoblyvostey: sotsioekonomichnyy vymir ta upravlins'kyu kontsept* [Human development and mobility of the population through the prism of national characteristics: socio-economic dimension and management concept]. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, №2 (142), P.55-61. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-2-8> [in Ukrainian].

10. Kovalchuk, M. V. (2020). Innovatsiyni pidkhody do pidhotovky kadriv dlya kharchovoyi promyslovosti [Innovative approaches to personnel training for the food industry]. NUHT. Kyiv. 150 p. [in Ukrainian].
11. VRU (2017) Pro osvitu: Zakon Ukrayiny [On education: Law of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
12. Ofitsiynyy sayt [Official website] «Vstup.Osvita.UA». URL: <https://vstup.osvita.ua/>
13. Ofitsiynyy sayt Erasmus+ [Official website of Erasmus+]. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>